

Foto: Thomas Gunnarsson

Kalkbräken finns på den svenska rödlistan över hotade arter och är där placerad i kategorin sårbar (VU).

Kalkbräken är en flerårig ormbunke och nära släkt med den betydligt vanligare arten ekbräken *G. dryopteris*. Sällsynt kan de båda arterna bilda hybrider.

Kalkbräken kan bli mellan 10 och 40 centimeter hög. Den har ett långt bladskäft och en triangulär bladskiva som är grågrön till färgen. Typiskt för arten är att både bladskivan och den övre delen av bladskäftet är beströdda med citrusdoftande gula glandler. Ormbunken

har en krypande jordstam och bildar små bestånd som vissnar bort under vintern. Sporererna är mörkbruna.

Ekbräken skiljs från kalkbräken genom sin mer ljusgröna bladskiva och på att den saknar glandler. Ekbräken växer i regel också på betydligt magrare marker än kalkbräken.

Den närliggande arten östbräken *G. continentale* finns i Norden främst i Finland. Den skiljs från kalkbräken på ljusbruna sporer och mer ljusgrön bladskiva. Även denna art växer liksom kalkbräken på kalkhaltigt underlag.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen
CR – Akut hotad
EN – Starkt hotad
VU – Sårbar
NT – Missgynnad
DD – Kunskapsbrist

Foto: Thomas Gunnarsson

Foto: Thomas Gunnarsson

Kalkbräken

är en utpräglat kalkkrävande växt och förekommer därför enbart i våra kalktrakter. Arten är känd från Skåne, Öland, Gotland, Västergötland, Östergötland, Västmanland, Dalarna, Jämtland samt Lycksele, Lule och Torne lappmarker. De flesta av de nutida lokalerna finns på Öland och i Jämtland.

Arten uppträder i många skilda miljöer men alltid på kalksten. På Öland växer den framför allt i karstsprickor på kalkstenshällar. Den uppträder också i mer kulturskapade miljöer, exempelvis vid basen av kalkstensmurar och på skrotsten i gamla kalkstensbrott. På Gotland är arten även känd från klappervallar och rasbranter nedanför kalkberg. I Jämtland uppträder kalkbräken i frisk-fuktig kalkgranskog, ofta i närheten av bäckar. Den klarar att växa både i torrare och mer fuktiga miljöer.

Arten är konkurrenssvag och har av oklar anledning försvunnit från en del tidigare kända lokaler. Kalkbräken hotas på några lokaler av fortsatt kalkbrytning och exploatering av skrotsten. Igenväxning av karstsprickor kan på sikt konkurrera ut arten. Skogsavverkning och markberedning kan också förstöra dess lokaler.

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

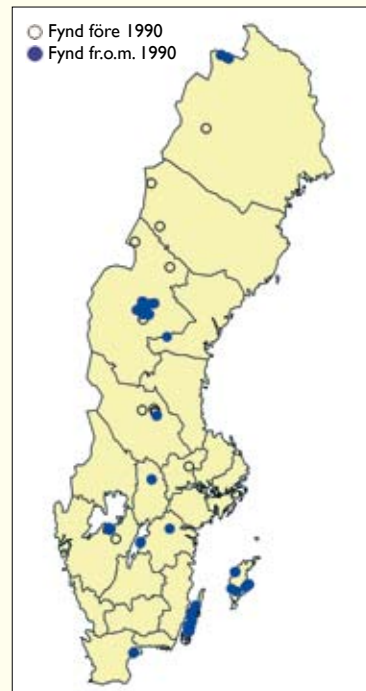
Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för kalkbräken hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna. Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Kalkbräken är inte känd från Danmark. I Norge är arten spridd, med en östligt betonad utbredning. I Finland finns ett litet antal lokaler nära den ryska gränsen.

Om du vill läsa mer om kalkbräken eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken